

AANBEVELINGEN

AANBEVELING Nr. 1/2017 VAN DE SAMENWERKINGSRAAD EU-ARMENIË

van 20 november 2017

over de prioriteiten van het partnerschap EU-Armenië [2018/315]

DE SAMENWERKINGSRAAD EU-ARMENIË,

Gezien de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Armenië, anderzijds, en met name artikel 78,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Armenië, anderzijds ⁽¹⁾ („de overeenkomst”), is op 22 april 1996 ondertekend en op 1 juli 1999 in werking getreden.
- (2) Overeenkomstig artikel 78 van deze overeenkomst kan de Samenwerkingsraad tevens passende aanbevelingen doen voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de overeenkomst.
- (3) Krachtens artikel 95, lid 1, van de overeenkomst dienen de partijen alle algemene en bijzondere maatregelen te treffen die vereist zijn om aan hun verplichtingen krachtens de overeenkomst te voldoen en dienen zij er op toe te zien dat de in de overeenkomst vastgelegde doelstellingen worden bereikt.
- (4) Bij de herziening van het Europees nabuurschapsbeleid is voorgesteld een nieuwe fase van de samenwerking met partners in te gaan, waardoor beide partijen meer betrokkenheid voelen.
- (5) De Unie en Armenië zijn overeengekomen hun partnerschap te bestendigen door een aantal prioriteiten voor de periode 2017-2020 vast te stellen, teneinde de veerkracht en stabiliteit van Armenië te ondersteunen en te bevorderen.
- (6) De partijen bij de overeenkomst hebben aldus overeenstemming bereikt over de tekst van de prioriteiten van het partnerschap EU-Armenië, die de uitvoering van de overeenkomst zullen ondersteunen en de nadruk leggen op samenwerking inzake gedeelde belangen die in gezamenlijk overleg zijn geïdentificeerd,

HEEFT DE VOLGENDE AANBEVELING VASTGESTELD:

Artikel 1

De Samenwerkingsraad beveelt aan dat de partijen de prioriteiten voor het partnerschap EU-Armenië uitvoeren, zoals opgenomen in de bijlage.

Artikel 2

Deze aanbeveling treedt in werking op de datum waarop zij wordt vastgesteld.

Gedaan te Brussel, 20 november 2017.

Voor de Samenwerkingsraad

De Europese Unie
F. MOGHERINI

De Republiek Armenië
E. NALBANDIAN

⁽¹⁾ PB L 239 van 9.9.1999, blz. 3.

BIJLAGE

PARTNERSCHAPSPRIORITEITEN TUSSEN DE EUROPESE UNIE EN ARMENIË

I. ACHTERGROND

De partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en Armenië, anderzijds (hierna „de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst” genoemd), is op 22 april 1996 ondertekend en op 1 juli 1999 in werking getreden. De EU en haar lidstaten, enerzijds, en Armenië, anderzijds, hebben op 27 februari 2017 de onderhandelingen afgerond over een **brede en versterkte partnerschapsovereenkomst** (CEPA), waarvan de tekst voor ondertekening wordt voorbereid. De **partnerschapsprioriteiten tussen de EU en Armenië** moeten de samenwerking tussen de partners soepeler doen verlopen, ook in de context van de nieuwe overeenkomst. Het doel van de partnerschapsprioriteiten is het versterken van de betrekkingen tussen de EU en Armenië en het bevorderen van universele waarden en stabiliteit, weerbaarheid, veiligheid en welvaart op de fundamenteën van democratie, mensenrechten, rechtsstaat en duurzame economische groei en openheid. Zij stemmen overeen met de prioriteiten die door de **Republiek Armenië** en de EU zijn vastgesteld, met inbegrip van de prioriteiten van het herziene **Europese nabuurschapsbeleid**(ENB) ⁽¹⁾. De partnerschapsprioriteiten volgen het beginsel van gedeelde zeggenschap en differentiatie en komen voort uit de vier prioriteiten ⁽²⁾ die gezamenlijk waren overeengekomen op de **top van Riga** van het Oostelijke Partnerschap in 2015, en die in mei 2016 door beide partijen werden bevestigd in de bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse Zaken van de EU en het Oostelijke Partnerschap als een richtinggevend kader voor toekomstige werkzaamheden. Ten slotte zijn de partnerschapsprioriteiten ook in overeenstemming met de **duurzameontwikkelingsdoelstellingen 2030** en de **Overeenkomst van Parijs van 2015** inzake klimaatverandering en de daarin vastgelegde toewijding aan de problematiek van economische, ecologische en sociale duurzaamheid en klimaatverandering.

De EU en Armenië hebben gemeenschappelijke **belangen en waarden**, met name met het oog op het Armeense streven naar economische en politieke hervormingen alsmede regionale samenwerking, onder meer in het Oostelijke Partnerschap. De **nieuwe brede overeenkomst zal de wettelijke basis voor de bilaterale betrekkingen vernieuwen en vorm geven** en de gelegenheid moet worden aangegrepen om de betrekkingen tussen de EU en Armenië te versterken, ook door middel van een akkoord over de partnerschapsprioriteiten. Dit nieuwe overkoepelende kader en de prioriteitsgebieden voor samenwerking worden gebaseerd op het **wederzijdse belang** bij een grotere onderlinge betrokkenheid, waarbij rekening wordt gehouden met de andere internationale verbintenissen van de EU en Armenië.

De partnerschapsprioriteiten bouwen voort op een vruchtbare samenwerking in het verleden in de context van de uitvoering van het **ENB-actieplan**, dat door de prioriteiten wordt vervangen. Deze partnerschapsprioriteiten moeten vorm geven aan de agenda voor regelmatig te houden politieke- en sectoraledialoogbijeenkomsten als omschreven in de nieuwe overeenkomst, die ook het kader zal vormen voor de uitvoering van en het toezicht op de prioriteiten.

De toekomstige financiële samenwerking en programmering tussen de EU en Armenië, met name het volgende integrale steunkader voor Armenië voor 2017-2020, zullen worden gebaseerd op deze partnerschapsprioriteiten.

II. PRIORITEITEN

De partnerschapsprioriteiten belichamen **gedeelde belangen** en spitsen zich toe op gebieden waarop samenwerking wederzijdse voordelen oplevert. Armenië en de EU zullen de essentiële doelstellingen blijven nastreven van de ondersteuning van regionale stabiliteit, gebaseerd op **gemeenschappelijke waarden** en een sterke inzet voor democratie en de mensenrechten. Het maatschappelijk middenveld is een belangrijke factor in de context van het Oostelijke Partnerschap. De EU en Armenië zullen de betrokkenheid van deze organisaties bij de uitvoering van de prioriteiten verder faciliteren. **Economische samenwerking** voor duurzame **groei** is een gebied met sterke gemeenschappelijke belangen waar wij alle mogelijke mogelijkheden tot verbetering van het ondernemingsklimaat zullen onderzoeken. Snellere en meer inclusieve groei vereisen een versterking van de passende vaardigheden en het menselijke kapitaal van de openbare instellingen, verdere verbeteringen op het vlak van goed bestuur alsook betere infrastructuurconnecties. De aanpak van deze kwesties zal gunstige voorwaarden creëren voor meer samenwerking in sleutelsectoren en voor meer mobiliteit, **ten bate van de burgers** zowel in de EU als in Armenië. De prioriteiten hangen onderling samen en versterken elkaar. Elke prioriteit omvat diverse elementen in een **multidisciplinaire** en **sectoroverschrijdende** aanpak die noodzakelijk is om het doel te bereiken. Dit omvat gezamenlijke actieve betrokkenheid in multilaterale samenwerkingsfora, ook binnen het kader van het Oostelijke Partnerschap.

⁽¹⁾ 18.11.2015, JOIN(2015) 50 final.

⁽²⁾ Zie de vier titels onder deel II Prioriteiten.

1. Verbetering van de instellingen en behoorlijk bestuur

De EU en Armenië verbinden zich tot verdere samenwerking met als doel de **mensenrechten** en de **rechtsstaat**, alsook de **fundamentele vrijheden** te bevorderen. Zij zullen samenwerken voor een voortdurende verbetering van het openbaar bestuur in Armenië, voor behoorlijk bestuur en een functionerend rechtsstelsel, meer corruptiebestrijding en versterking van het maatschappelijke middenveld. **Gelijke kansen, milieuspecten en sociale kwesties** zullen in alle beleidsterreinen worden geïntegreerd.

De aandacht zal liggen op de uitvoering en handhaving van de toepasselijke wetgeving, met inbegrip van de **nieuwe grondwet**. De **hervorming van de kieswet**, die in september 2016 is overeengekomen op basis van onder meer de aanbevelingen van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa en het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten van de OVSE, is van toepassing met ingang van de parlementsverkiezingen van 2 april 2017. De partijen zullen ook streven naar verdere ontwikkeling van een **gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld, met inbegrip van de sociale partners**, en de participatie ervan aan de beleidsvorming. Bij het vaststellen van deze partnerschapsprioriteiten werd het maatschappelijk middenveld gehoord en het zal ook een belangrijke rol spelen bij het toezicht op de uitvoering ervan.

De partijen zullen hun inspanningen opvoeren om **het openbaar bestuur te hervormen**, met inbegrip van de lokale autoriteiten en de **rechtshandhaving**. Een bijzonder belang wordt gehecht aan de rechtsstaat, de bevordering van een onafhankelijk rechtsstelsel, toegang tot justitie en het recht op een eerlijke rechtsgang. Deze hervorming zal worden aangevat met een strategisch kader voor de hervorming van het openbaar bestuur. Het doel van onze samenwerking is de verantwoordingsplicht en doeltreffendheid van het bestuur te versterken, onder meer door modern, gendergevoelig beheer van de menselijke hulpbronnen en verregaand gebruik van **e-bestuur**, ook in de gezondheidszorg. De ontwikkeling en de evaluatie van het beleid zullen worden gebaseerd op duidelijk feitenmateriaal dat onder meer afkomstig is van een bureau voor statistiek dat hoogwaardige statistieken levert.

De **bestrijding van corruptie** zal de kern vormen van de hervorming van het bestuur en de inspanningen om de rechtsstaat in Armenië te versterken. De samenwerking zal in het bijzonder gericht zijn op de versterking van de instanties voor corruptiebestrijding en op de herziening van de wetgeving, meer bepaald inzake overheidsopdrachten, het behoorlijke functioneren van het stelsel voor de aangifte van tegoeden, het beheer van de openbare functies waarbij de grootste economische en andere belangen op het spel staan (aanbestedingen, douane, vergunningen), ten einde hoge ethische normen aan te houden en belangenconflicten te vermijden. De partijen voeren de financiële steun uit volgens de beginselen van goed financieel beheer en werken samen om de financiële belangen van de Europese Unie en van Armenië te beschermen, overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van de brede en versterkte partnerschapsovereenkomst.

De **samenwerking in de veiligheidssector** beoogt de verantwoordingsplicht van de veiligheidsbeambten te versterken en gemeenschappelijke punten van zorg aan te pakken op het gebied van de strijd tegen de georganiseerde misdaad, drugs en terrorisme, inclusief terrorismefinanciering en witwaspraktijken, met middelen die stroken met de bepalingen inzake justitie, vrijheid en veiligheid zoals neergelegd in de diverse overeenkomsten die de betrekkingen tussen de EU en Armenië regelen. De verdere modernisering van het grensbeheer zal bijdragen tot de veiligheid van het land en de regio en tot economische ontwikkeling door de facilitering van legitieme uitwisselingen. De partijen zullen ook samenwerken voor de invordering van criminele vermogensbestanddelen door een verbetering van het wettelijke kader in Armenië en de oprichting van een volledig operationeel bureau voor de invordering van tegoeden.

2. Economische ontwikkeling en marktkansen

Het gemeenschappelijke doel van de partijen is duurzame en inclusieve economische ontwikkeling in Armenië. Duurzame groei vereist een gezond economisch beleid waarmee macro-economische en financiële stabiliteit wordt gegarandeerd. Dit impliceert een voortdurende inzet voor een duurzaam begrotingsbeleid en tegelijk een vrijwaring van kapitaal- en sociale uitgaven en een versterking van buffers tegen externe schokken. Bij het **beheer van de overheidsfinanciën** (een belangrijk element zowel voor goed bestuur als voor de democratie en economische ontwikkeling) zal worden uitgegaan van de beginselen van de beste internationale praktijken. Het toezicht op de banken zal verder worden versterkt volgens internationale normen en praktijken om de robuustheid en weerbaarheid van de financiële sector te vergroten. De modernisering en de hervormingen op het gebied van het douane- en belastingbeheer, met inbegrip van de internationale samenwerking en de versterking van de strijd tegen fraude, zullen de inning van de belastingen verbeteren.

Een **beter ondernemingsklimaat** is een fundamentele voorwaarde voor economische ontwikkeling. In dit verband zal bijzondere aandacht uitgaan naar een verdere vereenvoudiging van de bestuurlijke procedures en een vermindering van de administratieve kosten, een betere toegang tot financiering voor kleine en middelgrote ondernemingen (het **mkb**) in een gezonde en gediversifieerde financiële markt, grotere bescherming en een versterking van de eigendomsrechten. Sterke organisaties voor de ondersteuning van bedrijven en verenigingen van bedrijven zouden de economische operatoren helpen nieuwe kansen aan te grijpen en grotere inspraak te hebben in de economische beleidsvorming. De EU en Armenië zullen ernaar streven Armeense bedrijven beter in staat te stellen om deel te nemen aan internationale waardeketens, waarbij economische operatoren uit de EU en uit Armenië betrokken zijn, en waardoor technologie- en kennisoverdracht bevordert wordt. In deze context is de rol van organisaties voor de ondersteuning van bedrijven van cruciaal belang en de EU-steun voor partnerschappen tussen Armeense en Europese bedrijven kan een hefboomeffect hebben voor de nationale inspanningen. De Armeense deelname aan internationale waardeketens kan buitenlandse directe investeringen omvatten en daardoor versterkt en versneld worden, hetgeen kan bijdragen tot het opbouwen en

versterken van lokale vaardigheden en competenties. Hiertoe is het essentieel om het investeringskader te verbeteren door de transparantie, betrouwbaarheid en doeltreffendheid te vergroten. Een investeringsklimaat dat bedrijven ondersteunt, impliceert tevens doeltreffende mededinging op de markten voor producten en diensten, gegarandeerd door een sterke en onafhankelijke mededingingsautoriteit die volgens de hoogste ethische normen opereert, met toegang tot een doeltreffend handhavingsmechanisme en een doeltreffende bescherming van de intellectuele-eigendomsrechten, waaronder de geografische aanduidingen. De verbetering van het ondernemingsklimaat in alle sectoren speelt een grote rol bij het stimuleren van de groei. Er is een modern werkgelegenheids- en sociaal beleid nodig om ervoor te zorgen dat de economische ontwikkeling inclusief is, en om bij te dragen tot een verbetering van de welvaart voor alle Armeense burgers. Dit impliceert passende instellingen om een doeltreffend toezicht op de arbeidsvoorwaarden met inbegrip van gezondheid en veiligheid op het werk te garanderen.

Het is van belang de algemene ontwikkelingsstrategie voor Armenië ten uitvoer te leggen, alsook sectorspecifieke strategieën (de strategie voor kleine en middelgrote ondernemingen en de aanbevelingen van de SBA-beoordeling, de strategie voor de bevordering van de uitvoer, voor plattelandsontwikkeling enz.), actief deel te nemen aan de EU-programma's voor kleine en middelgrote ondernemingen (Cosme) en voor onderzoek en innovatie (Horizon 2020), en het regelgevende en infrastructuurklimaat van de informatie- en communicatietechnologie te actualiseren, onder volledige gebruikmaking van EU-steun op deze gebieden.

Het bevorderen van de **digitale economie**, ook door de digitale omgeving in Armenië af te stemmen op de digitale eengemaakte markt van de EU, zou van belang zijn voor de modernisering van de Armeense economie en samenleving.

Het toezicht op de uitvoering van deze strategieën moet onder meer een publiek-private dialoog omvatten en overleg met de relevante maatschappelijke organisaties, onder meer met de sociale partners.

De **groene economie** biedt een belangrijke groeiomgelegenheid voor duurzame ontwikkeling. **Milieukwesties, waaronder de klimaatverandering**, zullen in alle relevante beleidsactiviteiten worden **geïntegreerd**.

De EU en Armenië hebben een doeltreffende samenwerking opgezet voor **landbouw, regionale en plattelandsontwikkeling**, om in heel Armenië de ontwikkeling van groepen landbouwers en toegevoegdewaardeketens te bevorderen. Waar landbouw en zelfvoorzieningslandbouw kansen bieden voor voedselzekerheid en informele werkgelegenheid, is het van belang het concurrentievermogen van de sector verder te ontwikkelen onder meer door capaciteitsopbouw en toegang tot financiering. Voortbouwend op de verwezenlijkingen uit het verleden en overeenkomstig de hervorming van het openbaar bestuur op alle niveaus zullen de partijen de economische, sociale en territoriale samenhang **in de regio** verder blijven versterken.

3. Connectiviteit, energie-efficiëntie, milieu en klimaatactie

Aangezien Armenië geen toegang heeft tot de zee, is het van belang de connectiviteitsproblemen te overwinnen. Ook binnen het land zelf zijn er afgelegen gebieden met beperkte verbindingen met de economische, politieke en sociale centra. De samenwerking met de EU en de andere landen van het Oostelijke Partnerschap op deze gebieden, met name met Georgië, kan helpen de gevolgen van de geografische situatie van het land te verzachten.

Het groeipotentieel van Armenië zou baat hebben bij verbetering van de ondernemingskansen, het vervoer, de logistiek en de waardeketenconnecties, gestimuleerd door betere interne en grensoverschrijdende connectiviteit. Wegvervoer, spoorvervoer en luchtvervoer zijn de voornaamste transportwijzen in Armenië. Aangezien de voornaamste handelspartners van Armenië de EU, Rusland en China zijn, wordt koopwaar gewoonlijk vanuit Georgische havens via spoorferriediensten overgebracht. De partijen zullen samenwerken om snelle douaneprocedures aan de grenzen op te zetten omdat dit essentieel is om bij alle vervoerswijzen dure vertragingen te vermijden.

De partijen zullen ook samenwerken in het kader van het **uitgebreide trans-Europese vervoerskernnetwerk (TEN-T)**, gebaseerd op duidelijke prioriteitenstelling, om de toegang van Armenië tot de internationale markten te verbeteren. De samenwerking inzake verkeersveiligheid, zowel infrastructuur als beleidsmatig, zal ook worden bevorderd. Investerings in de infrastructuur moeten milieuvriendelijk en klimaatbestendig zijn.

Om doeltreffende connecties en marktontwikkeling buiten het onmiddellijke nabuurschap te verzekeren, is het van belang een hervorming van de burgerluchtvaart door te voeren, die geleidelijk moet leiden tot de sluiting van een **luchtvaartovereenkomst** met de EU.

Behoorlijk milieubeheer (meer bepaald het gebruik van de milieueffectbeoordeling en de strategische effectbeoordeling, toegang tot milieu-informatie en toegang tot de rechter in milieuzaken) **en de integratie van milieu en klimaatactie in de relevante beleidsgebieden** zullen een solide basis vormen voor duurzame ontwikkeling. De verbintenissen op milieugebied zoals die in de nieuwe overeenkomst zijn opgenomen, zullen de basis zijn voor hervormingen ter zake. Een grotere **energie-efficiëntie** zal snelle, significante en duurzame besparingen opleveren, en ook de **overgang** naar een emissiearme en klimaatbestendige economie bespoedigen. In woongebieden kunnen deze acties worden gecombineerd met de werkzaamheden van het Burgemeestersconvenant. Zolang kernenergie wordt gebruikt voor het handhaven van

een passend energievoorzieningsniveau in het land, is het noodzakelijk een hoog niveau van nucleaire veiligheid te garanderen: hiervoor moeten de normen van de Internationale Organisatie voor Atoomenergie (IAEA) en de EU-normen en praktijken, die ook in de brede en versterkte partnerschapsovereenkomst zijn vermeld, als basis dienen.

Een moderne samenleving kan alleen functioneren als er een betrouwbare en betaalbare energievoorziening is en duurzaamheid is alleen mogelijk als de gevolgen van die voorziening voor milieu en klimaat worden ingeperkt. Een verbeterde energie- en bronnenefficiëntie, ook in de huisvesting, en een groter gebruik van hernieuwbare energie zullen bijdragen tot dit doel door uitvoering van de standaardwetgeving op het gebied van energie-efficiëntie, hernieuwbare energiebronnen en de elektriciteitsmarkt. Deze doelstellingen kunnen ook worden nagestreefd door openbare aanbestedingen voor diensten en infrastructuur.

De **energiezekerheid** kan ook worden verbeterd door meer en betere connecties naar de buurlanden. De blijvende actieve deelname van Armenië aan de multilaterale samenwerking met het Oostelijke Partnerschap zal van essentieel belang zijn om projecten vast te stellen van gemeenschappelijk belang die voor financiële EU-steun in aanmerking kunnen komen. Een betere energie-efficiëntie en het stimuleren van hernieuwbare energie met capaciteitsopbouw en een duidelijke prioriteitsstelling van investeringen zijn van cruciaal belang om de energieveiligheid en -zekerheid in Armenië te garanderen.

Ten slotte blijven de sluiting en de veilige ontmanteling van de kerncentrale van Medzamor en de tijdige goedkeuring van een stappenplan of actieplan daartoe belangrijke doelstellingen, rekening houdend met de noodzaak om de kerncentrale door een nieuwe capaciteit te vervangen om de energiezekerheid van Armenië en de voorwaarden voor duurzame ontwikkeling te garanderen.

4. Mobiliteit en contacten van mens tot mens

De partijen zullen samenwerken met als doel mobiliteit voor hun onderdanen te faciliteren en de mogelijkheden voor persoonlijke contacten te verruimen door gerichte acties voor jongeren, studenten, onderzoekers, kunstenaars, cultuurwerkers en mensen uit het bedrijfsleven. In dat verband wordt bevestigd dat een grotere mobiliteit van hun burgers in een veilige en goed beheerde omgeving een van de kerndoelstellingen blijft, en wordt overwogen te zijner tijd een visumdialog met Armenië te starten voor zover de omstandigheden een naar behoren beheerde en beveiligde mobiliteit mogelijk maken, en daarbij onder meer een visumversoepelings- en een overnameovereenkomst tussen de partijen uit te voeren. Zij zullen samenwerken om irreguliere migratie te bestrijden, onder meer door de overnameovereenkomst uit te voeren, en beleidsvorming inzake grensbeheer en het scheppen van juridische en operationele kaders te bevorderen.

Het beheer van de migratiestromen zal worden gebaseerd op de visumversoepelingsovereenkomst en de overnameovereenkomst. De EU onderkent de rol van Armenië bij het vestigen van vluchtelingen uit Syrië, waardoor Armenië in aanmerking komt voor steun uit het Regionaal Trustfonds van de Europese Unie in respons op de Syrische crisis ⁽¹⁾.

Om de uitdagingen van de mondiale markt aan te gaan zijn solide vaardigheden op alle niveaus noodzakelijk, zowel in het bedrijfsleven als in de overheidsdiensten. Het **kleuter-, basis-, secundair en hoger onderwijs, beroepsonderwijs en -opleiding**, alsook de samenwerking tussen het onderwijs- en opleidingsstelsel en het bedrijfsleven moeten worden versterkt om ten volle te kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van deze vaardigheden. Bijzondere aandacht zal uitgaan naar onderzoek en **innovatie** volgend op de deelname van Armenië aan het programma Horizon 2020.

⁽¹⁾ Besluit C(2014) 9615 van de Commissie van 10 december 2014 betreffende de oprichting van het Regionaal Trustfonds van de Europese Unie in respons op de Syrische crisis, het zogenaamde „Madad-fonds”.